

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
PODIPLOMSKI ŠTUDIJ VARSTVA OKOLJA

Vpliv programa Ekošola na trajnostni odnos do vode

MAGISTRSKO DELO - ZASNOVA

Avtorica: Martina Vitanc
Mentor: prof. dr. M. J. Toman

September, 2013

Cilji raziskave

- ugotoviti stopnjo znanja in osveščenosti o okoljevarstvenih vsebinah med učenci in učitelji na izbranih osnovnih šolah,
- oceniti aktivnosti osnovnih šol s področja varstva okolja in ohranjanja narave,
- oceniti odnos učencev in učiteljev do vode,
- ugotoviti stopnjo znanja in osveščenosti o okoljevarstvenih vsebinah glede na vključenost v program Ekošola,
- oceniti stopnjo vključenosti trajnostnih vsebin na ekošolah.

Delovne hipoteze

- **Hipoteza 1:** Med učenci ekošol in učenci osnovnih šol, ki niso vključene v program Ekošola so pomembne razlike v znanju in osveščenosti o varstvu okolja.
- **Hipoteza 2:** Aktivnosti ekošol se na področju razumevanja varstva okolja in ohranjanja narave razlikujejo od aktivnosti osnovnih šol, ki niso vključene v mrežo ekošol.
- **Hipoteza 3:** Učenci in učitelji v ekošolah, imajo ustrežnejši odnos do vode, kot učenci in učitelji, ki niso vključeni v ekošole.
- **Hipoteza 4:** Med učenci ekošol obstajajo razlike v znanju in osveščenosti glede na leta vključenosti osnovne šole v program Ekošola.
- **Hipoteza 5:** Ekošole imajo postavljena jasna izhodišča, ki jih v vzgojnem in izobraževalnem smislu definirajo, kot šole za trajnostni razvoj.

Metode dela in opis vzorca

- raziskovalna metoda: deskriptivna in kavzalno – neeksperimentalna; statistična analiza podatkov s programom SPSS; opisna statistika (f, %), inferenčna statistika (χ^2 test, razmerje verjetij).
- Šol. leto 2011/2012; 8 razred; 410 učencev, 229 učencev iz ekošol;
- 37 učiteljev, 16 učiteljev iz ekošol;
- 13 osnovnih šol, 6 ekošol.

Anketni vprašalnik za učence

- Splošna in demografska vprašanja – 9 vpr.
- Vprašanja o znanju – 5 vpr.
- Vprašanja o osveščeniosti – 7 vpr.
- Vprašanja o odgovornem ravnanju – 4 vpr.

Rezultati - znanje o okoljevarstvenih vsebinah

Med učenci prihaja do statistično pomembnih razlik v porazdelitvi odgovorov na vprašanja o znanju.

Število pravih odgovorov na nalogo 21: »Obkroži obnovljiv vir energije.«

21. vpr.	B – les	
	f	%
Eko OŠ	120	56.3
OŠ	73	42.4
Skupaj	193	50.1

$\chi^2=7,350$; $df=1$; $P=0.007$;

Število pravih odgovorov na vprašanje 16: »Na reki zgradimo jez. Kateri od naštetih dejavnikov ima največji vpliv na reko?«

16. vpr.	D – jez uniči naravni rečni ekosistem	
	f	%
Eko OŠ	102	50.7
OŠ	63	39.4
Skupaj	165	45.7

$\chi^2=4,642$; $df=1$; $P=0.031$;

Rezultati – osvešččenost in okoljsko odgovorno ravnanje

- > Za večino odgovorov med učenci ni bilo statistično pomembni razlik v odgovorih na vprašanja o osvešččenosti in okoljsko odgovornemu ravnanju.
- > Statistično pomembne razlike so se pojavile pri vprašanju povezanem z odpadki.

Odgovori na vprašanje 17 »Kam navadno odvržeš odpadke...?«

17. vpr.	Eko OŠ		oŠ	
	f	%	f	%
V koš za smeti	98	46.2	106	60.6
Na tla	19	9.0	9	5.1
V zabojnike za ločeno zbiranje odpadkov, če so dostopni	91	42.9	56	32.0
Drugo	4	1.9	4	2.3

$\chi^2=10,995$; $df=2$; $P=0.004$;

Rezultati – odnos do vode

- Učenci so v odgovorih pokazali visoko osveščенost in odgovorno ravnanje z vodo. Med učenci ni bilo statistično pomembnih razlik v odgovorih.

Odgovori na vprašanje 20 »Kako najbolj varčuješ z vodo?«

20. vpr.	Eko Oš		Oš	
	f	%	f	%
Največkrat se tuširam	179	80.3	142	78.5
Največkrat se kopam	21	9.4	16	8.8
Ne vem	23	10.3	23	12.7

$\chi^2=0,580$; $df=2$; $P=0.748$;

Rezultati – odnos do vode

- Odgovori učiteljev so pokazali visoko osveščenost o obravnavi tem, ki so povezane z vodo pri predmetu poučevanja.
- Statistično pomembne razlike v odgovorih učiteljev so se pojavile na vprašanje o ukrepih varčevanja z vodo na šoli.

12. vpr.	Eko OŠ		OŠ	
	f	%	f	%
Da	15	100	12	57.1
Ne	0	0	8	38.1
Ne vem	0	0	1	4.8
RV=10,708; df=1; P=0.001;				

Rezultati – obdobje vključenosti v program Ekošola

- Za posamezne ekošole smo pogledali odgovore učencev o okoljskem znanju in osveščenosti.
- Za večino vprašanj smo dobili statistično pomembne razlike v strukturi odgovorov. Pri tem je bil vedno večji delež pravih odgovor učencev ekošol, ki so vključene v program 8., 10. in 11. leto.

Rezultati – obdobje vključenosti v program Ekošola

Del odgovorov na vprašanje 8 »Ali si v zadnjih dveh letih vplival/a na ravnanje staršev do okolja?« znotraj ekošol glede na leta vključenosti v Ekošolo

Leta v Ekošoli	2		3		4		8		10		11	
8. vpr	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Da	9	7.4	14	11.6	19	15.7	32	26.4	14	11.6	33	27.3
$\chi^2=21,363$; $df=5$; $P=0.001$;												

Del odgovorov na vprašanje 9B: »Starše opomnim, da ločujejo smet« znotraj ekošol glede na leta vključenosti v Ekošolo

Leta v Ekošoli	2		3		4		8		10		11	
Vpr. 9B	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Vedno	2	4.7	2	4.7	3	7.0	21	48.8	5	11.6	10	23.3
Občasno	4	5.4	14	18.9	11	14.9	19	25.7	9	12.2	17	23.0
$\chi^2=25,506$; $df=15$; $P=0.044$;												

Zaključek

- Rezultati so pokazali dobre rezultate, saj je večina učencev seznanjena z okoljevarstvenimi vsebinami. Pri vseh je zaznati tudi visoko osveščenost in okoljsko odgovorno ravnanje.
- Dobre strani programa Ekošola so v vsešolskem pristopu.
- Vse ekošole, ki smo jih obravnavali imajo urejeno problematiko ločevanja odpadkov in varčujejo z vodo, kar vodi v smeri trajnostnega izobraževanja, kjer šola nudi učencem vzgled za odgovorno ravnanje.

Zaključek

- Raziskava je pokazala, da prihaja do razlik v znanju o okoljskih vsebinah med učenci ekošol in šol, ki niso v programu, kar nakazuje, da so učitelji ekošol uspešni pri podajanju znanja.
- Med učenci ekošol in šol, ki niso v programu ni bilo opaznih razlik o okoljski osveščeni in bolj odgovornem ravnanju, kar se ujema z rezultati dosedanjih raziskav.

Zaključek

- Raziskava je pokazala, da prihaja do razlik v znanju o okoljskih vsebinah in osveščenosti med učenci znotraj ekošol, kar nakazuje, da program Ekošola zahteva določen čas za vpeljavo v šolski prostor.
- Ekošole vpeljujejo različne okoljevarstvene ukrepe, ki ponujajo učencem vzgled odgovornega ravnanja in prostor za razvijanje kritičnega mišljenja. Še vedno pa smo mnenja, da se velik del okoljske osveščenosti in odgovornega ravnanja privzgoji v okviru družine, šola pa ponudi dodatne možnosti.